

Lærerveiledning for videregående trinn

MURAKAMI BY MURAKAMI

10.02.2017 – 14.05.2017

VELKOMMEN TIL ASTRUP FEARNLEY MUSEET!

Strandpromenaden 2, Tjuvholmen

www.afmuseet.no

Murakami by Murakami

Astrup Fearnley Museet ønsker elever fra videregående trinn hjertelig velkommen til å bli kjent med den japanske kunstneren Takashi Murakami! Murakami er en av vår tids mest kjente samtidskunstnere som kjennetegnes av sin banebrytende utforskning av grensen mellom høy- og lavkultur med kunstverk som blant annet kombinerer uttrykk fra manga og anime med historiske og buddhistiske motiver. Utstillingen presenterer et bredt spekter av Murakamis arbeider med maleri, skulptur, animasjon og film. Vi blir også kjent med Murakami som kunstsamler gjennom en «utstilling i utstillingen» fra hans egen samling av antikk keramikk og billedruller fra Edo-perioden (1603-1868), samt hans virksomhet som gallerist ved en egen utstilling med tretten andre japanske kunstnere fra Murakamis Kaikai Kiki Gallery. Med denne utstillingen får vi dermed innblikk i mange aspekter ved Murakamis kreative virksomhet!

Gjennom en dialogbasert omvisning vil elevene bli kjent med japansk kultur, religion og mytologi gjennom Murakamis kunst. I Murakamis univers møter vi lekne eventyrfigurer, buddhistiske fortellinger, smilende blomster, hodeskaller og figuren Mr. DOB, kunstnerens alter ego som han bruker for å utforske både manga-kulturen, sin egen identitet og det japanske samfunnet. Murakamis kunst utforsker på ulike måter grensen mellom kunst og kommersialitet, høy- og lavkultur, merkevare og personlig uttrykk samt masseproduksjon og håndverk. I kunsten sammenfører han teknikker og motiver fra både historien og samtiden – vi utforsker hvordan!

Foto: @akam1k3

Takashi Murakami (f. 1962 i Tokyo, Japan) er kjent for sin kunstneriske utforskning av japanske manga tegneserier og anime filmer. Pokémon Go, Studio Ghiblis filmer og Hello Kitty er eksempler på den japanske populærkulturens utbredelsen i resten av verden. 1993 skapte Murakami Mr. DOB, en tegneserieaktig karakter som opptrer i en rekke ulike roller gjennom

hans kunstnerskap. Den gjenkjennelige figuren har rundt hode og to Mikke Mus-aktige ører med bokstaver som til sammen danner ordet DOB. Den søte figuren spiller på populærkulturens formspråk og impulser fra både den vestlige og japanske tegneserierverden. Som ung identifiserte Murakami seg med den japanske *otaku*-kulturen som består av unge manga- og animefans. I sitt tidlige kunstnerskap søkte han å sammenføre den populære manga og *otaku*-estetikken i en mer opphøyd kunstform og bryte ned hierarkiet mellom disse uttrykksformene gjennom å integrere figurer som DOB i maleriet.

Murakamis kunst kan sees i relasjon med neo-pop da han lar seg inspirere av uttrykk fra den kommersielle populærkulturen. I likhet med neo-popkunstnere som Jeff Koons benytter Murakami også flere assistenter i hans produksjonsverksted Kaikai Kiki Co., Ltd som er med på å utforme hans enorme produksjon. I motsetning til Koons, er Murakami involvert i den kunstneriske maleprosessen hvor hans rolle blir mer som en mester som leder sine elever, som alle krediteres på baksiden av lerretet sammen med kunstnerens navn.

I Murakamis kunstneriske univers kan man både finne storslåtte malerier, skulpturer og installasjoner, men også hverdagsobjekter som actionfigurer, puter, t-skjorter og tapeter. Murakami anser alle disse uttrykksformene som verdige former for kreative uttrykk, og setter ingen grense mellom «kunst» og det man i Vesten kanskje tenker på som mer lavkulturelle eller masseproduserte former. Dermed henspiller han på hvordan man i Japan ikke hadde et eget ord for «kunst» før man konstruerte et begrep på 1800-tallet. Han føyer seg dermed inn i en japansk kunstforståelse der man ikke har et diskriminerende skille mellom høykultur og lavkultur, bruksgjenstander og kunst. I denne ånden sammenfører Murakami «høyt» og «lavt» i sin kunst der motiver og teknikker fra manga-tegneserier møter historiske og buddhistiske motiver.

Takashi Murakami, *And then, and then, and then, and then / Original Blue*, 2006

De siste årene har Murakami utforsket motiver fra tradisjonell japansk kunsthistorie, folkløse og religiøse motiver fra buddhismen. I 2007 begynte Murakami en utforskning av buddhistiske motiver med portretter av munken Daruma. Religiøse motiver fikk en ny aktualitet og betydning for kunstneren i 2011 da Japan ble utsatt for en av sine verste naturkatastrofer på flere hundre år med jordskjelvet, tsunamien og kjernekraftulykken i Fukushima. I lys av denne nasjonale krisen anså han at kunst og religion kunne spille en viktig rolle i etterkant av en katastrofe, og han så til tradisjonell japansk buddhistisk kunst for inspirasjon. I denne konteksten oppstod serien med malerier av såkalte *arhater*. En *arhat* er en opplyst person som har oppnådd nirvana, men likevel forblir på jorden for å spre Buddhas lærdom. I følge buddhistisk tro strømmet arhatene til katastrofer for å bruke sine overnaturlige og helbredende evner til å hjelpe mennesker i nød. Murakami spiller på viktige forbilder fra kunsthistorien som maleriet *The Five Hundred Arhats* av Kano Kazunobu, som ble malt rett etter det store jordskjelvet i Japan i 1855. I 2012 fremviste Murakami sin egen versjon, *The 500 Arhats*, i form av et 100 meter langt maleri som regnes som et høydepunkt i hans kunstnerskap. *Arhat*-maleriene i denne utstillingen viderefører dette prosjektet. Motivene er inspirert av et mangfold av bilder fra japansk og kinesisk kunsthistorie, og fremstillinger av *arhater*, fabeldyr og dekorative bakgrunnsmotiver hentes inn og bearbeides til et kontemporært uttrykk i Murakamis fargesprakende og tegneserieaktige formspråk.

Formidlingstilbud

Vi tilbyr 3 gratis omvisninger tirsdag til fredag, kl. 11, 12 og 13 (maks 35 elever per gruppe).

Forarbeid

I forkant av besøket kan man se en video av kunstneren hvor han forklarer sentrale temaer i sin kunst, spesielt etter tsunamien i 2011 hvor religiøse motiver ble mer og mer viktig. (6:03 min)

<https://www.youtube.com/watch?v=sJEmGM1JS7k>

Her er flere relevante tematikker og begreper man kan gå igjennom med elevene før omvisning:

Neo-Pop

Begrepet Neo-Pop benyttes for å beskrive en gruppe kunstnere fra 1980- og 90-tallet som videreutvikler strategier fra 60-tallets popkunst ved å utforske tematikker og teknikker hentet fra masse- og underholdningskulturen. Kunstnere som Jeff Koons og Damien Hirst tok blant annet utgangspunkt i forbrukersamfunnets vareestetikk og reklamens strategier i sine verk. Takashi Murakami kalles ofte en neo-pop kunstner siden han benytter motiver fra populærkultur som manga og anime, samt selger flere varer som vesker, puter, leker og emballasje med motiver fra hans kunst

Manga og anime:

Manga tegneserier og anime filmer er meget utbredt i japansk populærkultur og sees og leses av både voksne og barn. Manga og anime var opprinnelig inspirert av Disney tegnefilmer som ble utbredt etter andre verdenskrig. Manga har i dag utviklet seg til å få et særegent uttrykk der karakterene ofte har flate ansikter, store uttrykksfulle øyne og små, søte lepper og neser. Ofte er det asymmetriske og dynamiske komposisjoner som man også kan finne i tradisjonell japansk kunst. Les mer om manga her: <https://snl.no/manga>

Samtaler ved besøk i utstillingen

Våre formidlere tilpasser den dialogbaserte omvisningen til elevene med begreper og vinklinger som de kan forstå og relatere seg til. Under er forslag på vinklinger og samtaler vi ønsker å sette i gang med elevene, men vi er også åpne for innspill om spesielle tematikker.

Takashi Murakamis begrep *Superflat*

Murakami utfordrer ideen om kunst som noe opphøyd og separat fra populærkulturen ved å lage kunstverk inspirert av tegneserier og tegnefilmer. Flere av Murakamis kunstverk er også omgjort til ordinære hverdagsobjekter som samlefigurer, puter og bager, og kunstneren skiller ikke mellom sine kommersielle produkter og hans malerier og skulpturer. I Japan er kunstbegrepet tradisjonelt sett mer åpent enn i vesten da det også inkluderer hverdagsgjenstander som keramikk og tekst i form av kalligrafi. Etter andre verdenskrig var Japan sterkt påvirket av USAs kultur, noe som ifølge Murakami gjorde at japanerne glemte sin kulturarv og fikk en flat samfunnsstruktur hvor det ikke var noe grense mellom høy- og lavkultur. Dette formulerte han til et nytt estetisk begrep ved navn *Superflat* som han lanserte i et manifesto i 2001 som videreutviklet seg til tre utstillinger. Gjennom *Superflat* beskriver også Murakami hvordan det flate, todimensjonale billedspråket som gjennomsyrrer den japanske kunsthistorien fortsetter i dag gjennom manga og anime. Murakami søkte altså etter hva som er «unik japansk» etter mange år med amerikansk kulturell påvirkning, høyteknologi og massekultur.

Mer om utvalgte verk

Takashi Murakami, 727 - 272: <Emergence of God at the Reversal of Fate>, 2006 – 2009

727 - 272: <Emergence of God at the Reversal of Fate>, 2006–2009

Dette monumentale verket består opprinnelig av 16 malte paneler som er satt sammen til et 24 meter langt maleri, og til denne utstillingen har Murakami lagt til tre helt nymalte paneler som gjør verket nesten 30 meter langt. Maleriet kombinerer referanser fra tradisjonelle kunsthistoriske og religiøse kilder med Murakamis særegne kontemporære billedspråk. På tradisjonelt japansk vis er det ikke hierarki i den billedlige fremstillingen og i fraværet av et sentralperspektiv flyter blikket fra panel til panel. I verket fremstilles en rekke figurer; fra den kinesiske løven og gudeskikkelsen Shennong til Murakamis egne fantastiske figurer som pandaen og Mr. DOB. Maleriet fremstår nesten som et miniretrospektiv over Murakamis kunstneriske utvikling, fra neo-pop, Superflat og manga-inspirasjon, over mot de senere årenes interesse for tradisjonelle japanske kunsthistoriske forbilder og buddhistiske motiver.

And then, and then, and then, and then / Original Blue, 2006

I 1993 skapte Murakami Mr. DOB, en tegneserieaktig karakter som opptrer i en rekke ulike roller gjennom hans kunstnerskap. Den gjenkjennelige figuren har rundt hode og to Mikke Mus-aktige ører med bokstaver som til sammen danner ordet DOB. Den søte figuren spiller på populærkulturens formspråk og impulser fra både den vestlige og japanske tegneserieverden. I sitt tidlige kunstnerskap søkte Murakami å sammenføre den populære manga og *otaku*-estetikken i en mer opphøyd kunstform og bryte ned hierarkiet mellom disse uttrykksformene gjennom å integrere figurer som DOB i maleriet. Figuren kan beskrives som *kawaii*, et uttrykk som betegner "søthet". Murakami har selv uttalt at den japanske *kawaii*-kulturens infantilisering og dyrkning av det barnslige må forstås i sammenheng med Japans nederlag etter andre verdenskrig og påfølgende underkastelse til USAs kulturhegemoni. Som et formbart og flyttbart ikon eller en logo, opererer figuren etter en kapitalistisk merkevarelogikk og fungerer som en representant for vår ustoppelige trang til konsumpsjon der den opptrer i alt fra malerier og skulpturer til ballonger og andre produkter. DOB blir gjerne betraktet som et alter ego for Murakami og i den videre utviklingen av hans kunstnerskap kom DOB til å få en rekke komplekse roller som en formidler av større tematikker og teatraliske følelser.

Les mer på nettsiden: <http://afmuseet.no/utstillinger/2017/takashi-murakami>

Velkommen på omvisning! Booking: omvisning@fearnleys.no